



På leting etter potensial

Av Melanie Fieldseth

Kvalitet er et nøkkelbegrep og en grunnleggende verdi i forvaltningen av Norsk kulturfond. Kunstnerisk kvalitet som ideal gjennomsyrrer derfor hvordan jeg arbeider som scenekunstkonsulent. En vesentlig del av arbeidet i denne stillingen er å vurdere det kunstneriske innholdet i prosjektene som det søkes støtte til, i dette tilfellet idéer for ny kunstnerisk produksjon og langsiktig utvikling av kunstnerskap i scenekunsten. Dernest å prioritere mellom prosjektene og kommunisere disse vurderingene til fagutvalgene slik at utvalgsmedlemmene kan bruke dem som materiale og innspill i deres egne drøftelser. Isolert sett kan mine vurderinger sies å være uttrykk for hva jeg betrakter som kunstnerisk kvalitet i en bestemt søknadsrunde, på samme måte som fagutvalgenes prioriteringer gir uttrykk for deres helhetlige vurderinger.

Jeg merker likevel at jeg nøler litt når det gjelder kvalitetsbegrepet. I et system som Kulturrådet, der oppdraget i mange tilfeller er å vurdere *idéer* for ny kunstnerisk produksjon og dermed det kunstneriske potensialet i et gitt prosjekt som ennå ikke er realisert, kan det virke mot sin hensikt å arbeide ut fra et fastsatt

kvalitetsbegrep. Kvalitet er snarere noe man blir utfordret til å resonnerer seg fram til, gjerne sanselig og intellektuelt, gjennom en kontinuerlig tilegnelse og anvendelse av erfaring og kunnskap. Det er noe man argumenterer for og egentlig aldri konkluderer med én gang for alltid. Kunstteoretikeren Claire Bishop beskriver de estetiske fagene som del av en humanistisk kunnskapstradisjon, hvor refleksjon over kvalitet er en kontinuerlig praksis uten endelig definisjon eller konklusjon. Det er snarere refleksjoner som utøves og artikuleres igjen og igjen gjennom vurderinger og argumenter. Når noe nytt oppstår, som skaper friksjon med vante forståelser, må man våge å forlate de etablerte posisjonene og lete etter nytt språk.

Forventninger

Et statisk eller skjematisk begrep om kvalitet er ikke en fruktbar inngang til verken å beskrive eller utføre mitt arbeid. Det er forventningene som ligger bakenfor kvalitetsbegrepet som driver vurderingsprosessen i møte med en prosjektidé. Når jeg leser om de kunstneriske idéene som presenteres



gjennom søknadene, er jeg på leting etter noe som viser meg at prosjektet har potensial til å sette noe i spill, snarere enn å bekrefte etablerte fortellinger, sjangre, metoder, konvensjoner eller disipliner. Jeg ser etter prosjektets potensial til å gjøre noe med kunstformen; løfte den, forflytte den, utvide den, fylle den med annerledes, uventet innhold; bore dypere, ta det lengre, trekke opp nye grenser som siden skal flyttes igjen. Ved å lete etter dette, ser jeg samtidig etter prosjektets potensial til å gjøre noe med publikum, gjennom hva som uttrykkes, hvordan det uttrykkes og hvordan uttrykket relaterer seg til samtiden.

En kunstnerisk vurdering er sammensatt. En grundig søknad kan være et tegn på et solid og gjennomførbart prosjekt, men det er nyansene i søknaden som betoner prosjektidéens rikdom, energi og kraft, som gjerne overbeviser mest. Slike nyanser kan skape nysgjerrighet og tro på at idéen er verdt å forfølge av akkurat disse kunstnerne. I en søknad kan dette komme til uttrykk gjennom reflekterte og motiverte kunstneriske og tematiske valg eller strategier som gir prosjektet retning og framdrift, gjennom uventede sammenstillinger som inneholder en risiko, eller gjennom kunstnerens innsikt og innlevelse som balanseres med en hensiktsmessig distanse til egen praksis og idé. Eller det kan være kunstnerens vilje til å markere en særegen posisjon og ta sjanser, som overbeviser faglig og kunstnerisk. For eksempel.

Framtidsrettet oppdrag

Dette er ikke å hige ukritisk etter det nye, verken i form eller innhold. En del av vurderingsarbeidet er å identifisere prosjektets kunstneriske premisser og målsetting. Det er utgangspunktet for å

finne ut av hva det er som skal tas stilling til og hvordan det skal gripes an. Et prosessorientert arbeid, et relasjonelt arbeid, et tekstbasert arbeid, et bevegelsesbasert arbeid, en sanselig og romlig installasjon, en forestillingsidé som springer ut av dyp erfaring, et mangeårig kunstnerskap eller en tradisjon; de vil alle kreve at det tas stilling til og vektles ulike aspekter ved prosjektets idé og utforming i den kunstneriske vurderingen.

Det innebærer at flere elementer og kontekster må trekkes inn og aktiveres samtidig; prosjektets idégrunnlag, premisser og indre logikk; referanselag av eksempelvis kunstnerisk, sosial, politisk eller historisk art som kritisk belyser det som presenteres i søknaden; kjennskap til kunstnerskapet; kjennskap til kunstformen i alminnelighet og til samtidens kunstneriske produksjon, utviklingstrekk, produksjonsvilkår og kretsløp. Ikke minst, kjennskap til hvilke idéer, forståelser og andre kritiske betraktninger om scenekunsten som er i omløp.

Oppdraget er framtidsrettet. Det dreier seg om vurderingen av idéer for ny kunstnerisk produksjon eller det videre potensialet i et kunstnerisk virke. I begge tilfellene gjelder det kunst og kunstnere som kommer til å være med på å forme scenekunsten og våre forståelser av kunstformen framover. Oppdraget er likevel verken historieløst eller kontekstløst. Tid er en viktig dimensjon i scenekunsten. Det er en levende kunstform i samtiden. Men uten scenekunstens ulike historier, retninger og tidsforløp har man lite å basere seg på som en kritisk sparringspartner når man tar stilling til nye idéer, enten de kommer fra nyutdannede eller erfarne kunstnere.



Flerstemmighet

Vurderingsprosessen i Kulturrådet er både individuell og kollektiv. Fagutvalg og råd er kollegier med et felles mandat. Mine vurderinger av kvalitet kommer til uttrykk gjennom hvilke kunstneriske og faglig begrunnede argumenter jeg legger fram for fagutvalget. I fagutvalget kan heller ikke utvalgsmedlemmene ta sin egen forståelse for gitt eller for tilstrekkelig fundert; den må forklares og begrunnes i møte med de andre medlemmenes forklaringer og begrunnelser. I dette møtet ligger et potensial for konstruktiv friksjon, men også for sammenfallende oppfatninger. Begge delene kan faktisk virke bevisstgjørende, både på ens eget syn på kunst og kvalitet, og på hvilke prioriteringer fagutvalget i fellesskap gjør gjennom en tildeling.

Den individuelle vurderingen må artikuleres overfor andre, slik at de forstår argumentene som ens egen posisjon bygger på. Man må overbevise. Samtidig blir en selv utsatt for andres argumenter som kan få en til å skifte ståsted eller i hvert fall anerkjenne den andres argumenter som relevante. Denne flerstemte vurderingsprosessen er verdifull. Erfaring og kunnskap er forskjelligartet hos de ulike fagpersonene som deltar i arbeidet. Disse ulikhetene bidrar til å holde forståelser av kunstnerisk kvalitet i bevegelse og i et kritisk søkelys.

Melanie Fieldseth er scenekunstkonsulent i Norsk kulturråd. Hun har skrevet boken Fri scenekunst i praksis. Utviklingen av fri scenekunst i Norge på 2000-tallet (2015).

